

qui christianam doctrinam de consiliis evangelicis attente audiunt, Deus etiam quodam amore practico hujus perfectionis afficere dignetur.

2) Hic igitur amor, quo Deus afficiat audientes consilia evangelica, evadere potest quaedam *particularis invitatio*, *remota* tamen, quae saepe non est nisi levis quaedam aura divinae gratiae, animum hominis leviter tangens, qua intelligat evangelicae perfectionis pulchritudinem, honestatem, utilitatem, simulque aliquem illum amandi affectum atque incitamentum persentiscat. Quodsi hanc gratiam recipit, eamque excolere studet, non raro fortiores paulatim impulsus recipiet, qui pulchritudinem evangelicae perfectionis clarius ostendant atque *practice* ante oculos ponant. Quodsi homo eos impulsus negligat, peccatis, etiam levioribus, vel imperfectionibus intercipiat, fortiorem gratiam saepe non recipiet, secus recepturus.

3) Multis autem, sive leviores gratiae motus fideliter excoluerint, sive post ingratitudinem etiam majorem a Deo specialem misericordiam et liberalitatem consequantur, Deus fortiorem impulsus gratiae impertitur, quo homo sentit, *sibi speciatim* bonum, utile, vel etiam aliquo modo necessarium esse, non solum in genere evangelica consilia atque christianam perfectionem sectari, sed ipsam *religiosam* perfectionem sequi, imo fortiter urgetur ad eam vitae rationem ineundam. — Qui gratiae impulsus, uti patet, diversos gradus habere potest, modo fortior, modo debilior est. Hanc *propriam et proximam vocationem* vocari licet. Atque eam solam communiter respiciunt, qui de vocatione divina sequenda, ejusve neglectu agunt.

4) Compluribus datur gratia efficax, qua ita honestas, utilitas, necessitas evangelicae perfectionis persuadetur, ut eam *re ipsa* amplectantur. Hanc vocationem efficacem non requiri, ut eam *re ipsa* amplectantur. Hanc vocationem efficacem non requiri, ut aliquis vere et proxime ad statum religiosum dicatur vocatus, clarum est: alioqui enim absurdum esset, de neglectu divinae vocationis loqui; *efficax* enim gratia liberum hominis consensum aliquo sensu semper includit.

510 Ad III. 1. Iis, quae hucusque dicta sunt, jam paratur via ad iudicandum, quid dicendum sit de culpa negligentis vocationem. Quod quamquam communiter non quaeritur de remotae, sed de proximae vocationis neglectu, tamen utiliter primo de illo investigatur. Quoniam sc. res menti proponitur non per modum praecepti, sed per modum suasionis, neglectus hujus divinae suasionis non est ex se peccatum — alioqui praeceptum et consilium plane confunditur — attamen ratio subjectiva, cur negligatur, fundatur facillime in peccaminosa aliqua affectione ad res terrenas. Hinc fit, ut *illa affectio peccaminosa* (quamquam generatim venialiter peccaminosa) materia confessionis sit, neglectus autem divinae vocationis in se sumptus confessionis materia non sit, sit nihilominus poenitudinis materia. — Insuper propter neglectam illam gratiam homo se multis aliis gratiis atque meritis privare potest; fortasse saepe se privabit proxima vocatione ad statum religiosum, quam Deus decreverat dare pro merito fidelis cooperationis cum gratiis minoribus.

2. Unde patet, quid dici debeat de neglectu vocationis proximae et proprie dictae. Nimirum substantialiter idem dici debet, sed gradu majore. Funesti enim effectus neglectae gratiae eo graviore esse consueverunt, quo major gratia fuerit oblata. Quare justissime fieri potest, maxime si gratia multum stimularat ad perfectionis statum, ut Deus multo minore abundantia et liberalitate in dandis gratiae auxiliis utatur, atque ita homo — utique nunquam non ex subsequenti culpa — in gravia peccata delapsurus sit.

3. Quando igitur complures scriptores dicunt, graviter peccari posse propter neglectam divinam vocationem, id 1) magis etiam quam de peccato, quod hic et nunc committitur, intelligi debet de periculo peccandi in futuro, ideoque de peccatis moraliter certo futuris: quod periculum, quamquam cum majore minoreve probabilitate jam suo modo de quovis urgentioris inspirationis divinae neglectu valet, tamen alias saepe remotum tantum, hic multo propinquius est; 2) propter hoc ipsum periculum intelligitur etiam de peccato, quod hic et nunc committitur ab eo, qui vehementi impulsu divino ad religionem attractus iudicat, statum religiosum sibi esse unicum medium practice loquendo, quo fortes tentationes atque graves ac certas peccandi occasiones victurus sit. Nam qui in tali conditione positus, illud medium, quod Deus per inspirationem suam se ipsi facile redditurum esse quodammodo pollicetur, nihilominus respuit, non solum summam erga Deum ingratitudinem, sed etiam gravem temeritatem contra se suamque aeternam salutem committit: quod, si cui perspectum est, a mortali peccato non videtur immune esse. — Qui autem solam majorem difficultatem videt sese continendi a peccatis, nisi statum religiosum assumat, atque periculum commune in illa labendi, sed cum spe divinae gratiae nihilominus proponit ea vitare: mortale peccatum eo ipso quidem non committit, quod nolit vitam religiosam assumere; non raro tamen fit, ut uberiore gratia destitutus postea re ipsa labatur, imo aeternam suam salutem in grave discrimen inducat.

Per se vero patet, a Deo, qui semper vult homines salvos fieri, non omne gratiae auxilium intercludi ei, qui vocationem divinam quocumque demum modo neglexit, neque illi impossibile evadere propriae salutis negotium. Si ergo, quid talis homo facere debeat, quaeritur, attende haec: 1) Si adhuc potest, nunc amplectatur religiosum statum; 2) quod si impossibile evasit, studeat eo majore fervore et fidelitate in officiis status sui damna spiritualia compensare, atque in christianae virtutis exercitio se ipsum vincere. Id enim Deus juste statuere potest, ut gratiarum finaliter efficacium collatio dependeat ab insigniore aliqua victoria, quam homo de se suisque inclinationibus minus rectis reportet.

Ceterum quid Deus in *singulis* casibus facturus sit, tangit distribuendarum gratiarum mysterium, quod perscrutari homini non licet, sed humiliter est adorandum. Cautè igitur et cum timore divini iudicii gratiae auxilia suscipere atque cooperatione nostra quasi excolere debemus, sed simul recordari effati Spiritus Sancti: „Sentite de Domino in bonitate, et in simplicitate cordis quaerite illum.“ Sap. 1, 1.

Ad IV. 1. Contra eos, qui diuturna deliberatione atque nimia certitudinis inquisitione opus esse putant, quando de religionis ingressu agitur, aperte loquitur S. Thom. II. II. q. 189 art. 10, et S. Ignat. de Loyola ita scribit: Majora utique signa requiri ad statuendum, quod ea sit Dei voluntas, ut quis in eo statu permaneat, in quo satis sit servare praecepta, quam ut viam consiliorum ingrediatur; quia Dominus tam aperte ad consilia exhortatus sit.

2. Et re quidem vera S. Thom. l. c. recte docet, nisi adsint certa impedimenta, deliberationem potius cadere in electionem inter diversos ordines et in modum, quo fiat executio, quam in ipsam vitam religiosam amplectendam. Nam ea, de quibus quaeri potest, sunt aut 1) externa obstacula, aut 2) dona et talenta, aut 3) vires corporis, aut 4) vires animi

et voluntas sincera. Verum de primo per se communiter facile constat, de secundo constabit iudicio eorum, qui admissuri sunt; de tertio inquisitio multa non requiritur, nisi enim defectus certus est, valetudo per religiosam vitam non minus servatur, quam atteritur, atque multi sunt, qui etiam viribus debiles longam vitam religiosam duxerunt; de quarto non constabit, ut S. Thom. l. c. ait, per propriam virtutem, sed tota fiducia in divina gratia collocari debet; quantum autem ad voluntatis et intentionis sinceritatem spectat, de ea propria conscientia cuilibet respondet.

512 3. Iis autem, qui ad religionem admittunt, longe major cura inquirendi et examinandi incumbit, quam ipsi candidato (v. S. Thom. l. c. ad 1.), sc. ut videant 1) quo spiritu candidatus vel novitius ducatur; 2) ne, ratione habita peculiaris ordinis finis, membra inutilia ordini aggregent, quae non solum oneri, sed etiam religiosae disciplinae detrimento futura esse praevidentur. Hinc est, quod etiam (ut supra) recenti tempore Pius IX. tot praescripta hac in re tulerit.

4. Candidatus ipse etiam maturius considerare debet, adhibito peritorum consilio, quemnam ordinem prae aliis eligat; vid. 1) ut eligat eum, in quo vigeat disciplina et fervens perfectionis studium, 2) ut eligat eum, cujus finis peculiaris propriis viribus adaptatus est. Atque majore deliberatione et inquisitione opus est, si agitur de amplectendo instituto, quod simul in proximorum auxilium atque animarum curam incumbit, quam quod solam ipsorum membrorum perfectionem spectat.

513 Ad V. Perpendenda sunt obstacula externa, quae ingressum in religionem prohibeant.

1. Occurrit *defectus libertatis*; ex quo prohibentur: 1) servi proprie dicti, quos dominus possit repetere intra triennium (secundum leges praescriptionis).

2) Qui matrimonio juncti sunt, nisi aut sit matrimonium ratum tantum, nondum consummatum, aut assensus conjugis debito modo accesserit, aut illius jus sit extinctum (cf. quae de matrimonio dicturi sumus vol. II n. 618, 703, 712).

3) Qui jam in aliquo ordine professus est, non potest sine licentia praelati vel S. Sedis transire ad alium ordinem, nisi forte strictiorem. Imo plerumque vi privilegii variis ordinibus dati ne ad strictiorem quidem ordinem transire licet, nisi obtenta licentia praelati; attamen ut ad laxiorem transeat, non praelatus ex se, sed S. Sedes concedere potest.

4) Qui suscepto Episcopatu (vel acceptata electione, eaque a S. Sede confirmata) ecclesiae alicui addictus est, non potest religionem ingredi sine licentia S. Sedis; quod extenditur ad Episcopos auxiliares, qui habent titulum ab ecclesiis, quae olim in catholica unione existebant. (Craisson n. 2615.)

Simile quid dicendum est de iis sacerdotibus, qui in sacerdotii susceptione vel in admissione ad studia promittere sive jurare debebant, se per certum tempus huic vel illi ecclesiae servituros esse: nam ante tempus illud elapsum indigent dispensatione S. Sedis vel legitimi Superioris.

Alias autem sacerdotibus saecularibus prohibitum non est, neque ipsis parochis, quominus transeant ad religionem; Episcopum suum *monere* debent, non autem ejus licentiam rogare; quodsi putet Episcopus, sacerdotem Ecclesiae vere necessarium esse, interposita sententia S. Congr., sacerdotem suum retinere vel revocare potest, alias non potest. V. Const. Ben. XIV. seu Brev. „*Ex quo*“ 14. Jan. 1747.

2. Ratione *justitiae obstantis* religionem ingredi nequeunt, qui debitis gravibus gravati sunt.

Nimirum Sixtus V. Constitutionem edidit „*Cum de omnibus*“, quae inhabiles reddiderat ad professionem religiosam 1) dilapidatores bonorum suorum, qui ingenti aere alieno supra vires facultatum suarum gravati essent, aut 2) qui rationibus reddendis obnoxii essent, i. e. valde intricatis litibus causam daturis; tales esse censentur administratores rerum publicarum vel privatarum, tutores, procuratores, exsecutores testamentorum, antequam rationes redditae sint. — At Clemens VIII. „*In suprema*“ 2. April 1602 nullitatem professionis sustulit, prohibitionem reliquit.

Quae constitutio, quum solos religiosos nominet, qua *positivae* seu *humanae* legis est, non adstringit 1) moniales¹, neque 2) religiosos lato sensu, neque 3) eos, qui inculpabiliter aere alieno gravati sunt. Quare ut universalis regula de iis, qui debitis tenentur, habeatur, ad legem *naturalem* respicere debemus; ex qua (v. S. Alph. l. 4 [al. 5] n. 71) haec teneto:

1) Qui brevi habere possit neque cum magno incommodo, unde magna debita, eorumve notabilem partem solvat, videtur exspectare debere, nisi forte in saeculo periculum salutis subeat.

2) Si quis reapse tale salutis aeternae periculum subiret, aut diu (aliquot annos) exspectare deberet, potest tuto etiam cum praevisto damno creditorum religionem ingredi, idque etiamsi ex delicto et gravi culpa debita contracta fuerint.

Imo prohibitio positiva Sixti V. et Clem. VIII. intelligitur de iis, qui spem habent intra tempus non adeo longum debita solvendi.

3) Qui contraxit „*debita incerta*“ (de quibus v. tract. *de jure et justitia*), statim ingredi potest, atque eo ipso debita, quae solvere non potest, extinguuntur.

4) Alias, qui utcumque debita contraxit erga certam personam, sive licite, sive illicite professus est, solvere debet ex iis, quae postea forte casu ei obveniunt, ut haereditate, legatis etc. Cf. *de just.* hoc vol. n. 1039.

Imo tenetur ejusmodi religiosus, si impetrat licentiam, ad laborandum *juxta suam conditionem*, ut possit creditoribus satisfacere: attamen praelatus non ex justitia, sed summum ex caritate — modo ne sit incommodum — tenetur ad licentiam hanc dandam, nisi forte ipse vel Ordo frauduleter religiosum admiserit. Cf. S. Alph. l. c.

Nihilominus in plerisque locis practice non omnia ea permitti possunt iis, qui utcumque aere alieno gravati sunt: nam quum leges civiles religionis jura negligant, certe summum odium et detrimentum et ordini et religioso oriri potest, si creditor civiles leges invocaverit.

¹ Quamquam Ben. XIV. constituit, omnia, quae decreta sint de viris religiosis, comprehendere etiam feminas, ubi eadem causa subesset (v. Constit. „*Si datam hominibus*“): tamen hic par ratio non est.

515 3. Ratione *pietatis*: 1) parentes tenentur differre ingressum in religionem, si educationi filiorum nondum provisum sit, neque per alios satis provideatur. S. Alph. n. 69.

2) Filii teneri possunt ad differendum ingressum propter necessitatem suorum, scilicet: a) Si parentes sunt in necessitate vere gravi, atque per filium tantum videntur ex illa eripi posse, filius tenetur manere in saeculo, nisi forte — quod practice vix occurrere potest — offenderet in aeternae salutis periculum extra religionem evitatu impossibile: S. Alph. n. 66, Suarez tr. 7 l. 5 cap. 5 et lib. 6 cap. 9. b) Si alii cognati, puto fratres, sunt in *gravi* necessitate, in saeculo manendi obligatio non est, nisi urgeat *extrema* necessitas (NB. hanc a quolibet, quem offendo, si possum, repellere debeo): S. Alph. n. 70; expedire tamen potest, ut ingressus differatur.

3) Verum si quis jam professus est statum religiosum, circa necessitatem parentum sublevandam haec accidere potest obligatio:

a) Si de necessitate magna seu valde gravi non satis constat, religiosus contra voluntatem Superioris nihil potest.

b) Si de necessitate magna constat, filius tenetur omni modo succurrere, quo potest, *salvo suo statu statisque decentia*. Quare primo rogare debet Superiorem, qui si licentiam injuste negaverit — id quod nullatenus supponi debet — filius nihilominus sine decentiae laesione laborando, eleemosynam petendo etc. licite succurrit, et, si potest, per se debet.

c) Cum status ejusve decentiae jactura (*status jactura* intelligi potest solum de iis, qui vota simplicia tantum emisissent) egrediendo, dimittendo habitum etc. contra Superioris licentiam nihil potest; cum ejus licentia succurrere parentibus potest, sed non tenetur; idque etiamsi illicite, necessitate parentum jam existente, professus esset; neque hanc licentiam Superior dare tenetur.

Haec, consideratis diversis scriptorum opinionibus, practice colliguntur ex Suarez l. c. cap. 9 n. 28, Sanchez in decal. l. 4 cap. 20, S. Alph. l. c. n. 67, S. Thom. II. II. q. 101 art. 4 etc.: susceptio enim status religiosi aequiparatur matrimonio, quod solvi non debet, ut parentibus graviter pressis succurratur.

d) Haec intelliguntur etiam de professis votorum simplicium: nimirum illi ex sua parte plus non possunt; tamen Superioribus longe facilius, maxime si fraudulenter religiosus texisset necessitatem suorum jam existentem, *facultas* datur ejusmodi religiosum dimittendi; quod si legitime factum fuerit, tota obligatio pietatis erga parentes reviviscit. Cf. Castrop. tr. 16 disp. 2 punct. 2 § 6 maxime n. 11 et 14 cum Suarez tract. 10 l. 3 cap. 6 n. 10 etc.

§ 4.

De obligatione religiosi generatim sumpta.

516 Hanc obligationem intelligo, quae ex statu religioso ut statu evangelicae perfectionis oritur.

I. Religiosus tenetur *tendere ad perfectionem* per votorum et proprii instituti constitutionum observantiam.

II. Quare graviter peccat contra hanc obligationem, si ita frequenter laedit vota, vel regulas infringit, ut aut communi votorum obligationi, aut peculiaris instituti assumpti regimini censeatur nolle subjacere; atque etiam si hac violatione sese conjicit in grave periculum patiendi ejectionem. Laym. lib. 4 tr. 5 cap. 9 n. 9.

III. Transgressio frequens et notabilis regularum, etiam earum, quae ex se sub peccato non obligant, peccaminosa fieri potest, idque graviter ratione scandali seu relaxandae disciplinae religiosae; multo facilius ex parte Superioris graviter peccaminosum evadere potest, ejusmodi notabiles transgressiones impune transmitti.

IV. Obligatio status religiosi provectione ad altiorem statum Episcopatus non exstinguitur, tamen ex natura novi status multum temperatur.

Explicatio. Nota ad I. Tendentia limitibus supradictis circumscripta religioso obligatoria est, eaque ex genere suo gravis. 517

Ad II. 1. Singulari vice laedere votum in re gravi nondum est abjicere tendentiam ad perfectionem, quum haec intelligi debeat de habituali statu hominis religiosi; at cum frequenti eorum laesione in re gravi non amplius potest consistere haec tendentia — quare non solum reatus violati voti contrahitur, sed *insuper* reatus graviter neglectae tendentiae ad perfectionem.

2. In violandis regulis, quae ex se non inducant obligationem sub peccato, non plane idem dicendum est. Quare si ad solam animi dispositionem attendimus abstrahentes a scandalo, cum S. Alph. l. 4 n. 11, S. Thom. q. 186 a. 9 aliisque multis (contra alios) dicere licet, ne tum quidem graviter peccari, si nolit religiosus observare nisi ea, ad quae *sub gravi* obligetur. At graviter peccat, qui committit formalem contemptum regularum i. e. auctoritatis, quae eas condidit vel servari jubet: eo ipso enim mente et voluntate se subtrahit subjectioni, quam profitendo hunc ordinem promisit.

Etiam graviter peccat, si rationabiliter timere debet vel praevidet, fore ut propter frequentes culpas, etiam *in se* veniales tantum, dimittatur; quare non singulis quidem vicibus grave peccatum committit, sed tum, quando diligentiam non adhibet in iis minuendis vel cavendis. V. Busenb. apud S. Alph. l. c. n. 9.

3. Ille timor dimissionis certe facilius fundamentum habet in professo votorum simplicium, qui nondum ita firmiter ordini adscriptus est, quam timor patiendi ejectionem post vota ultima et solemnia. — Verum ratione scandali et relaxandae disciplinae religiosae veteranus religiosus sine dubio facilius graviter peccat, quam novellus, quoniam illius pravum exemplum efficacius est, quam hujus.

Ad III. Superior ex officio bonum commune ordinis curare debet; 518 quod maxime consistit in instituto ac observantia regulari sancte custodienda. Quare notabilis negligentia in permittendis subditorum defectibus in ipso gravis culpa est. Neque solum, quae videt, corrigere, sed etiam, ut videat, inquirere debet. Nihilominus debet etiam plura nosse dissimulare, et cum prudentia corrigere, ne nimia severitate plus noceat, quam proficiat. V. S. Alph. n. 18 cum S. Thoma II. II. q. 33 art. 2.

519 Ad IV. 1. Statum episcopalem, ad quem religiosus provehatur, vota emissa non exstinguere, est communis et prorsus vera sententia: v. S. Alph. n. 2. Attamen circa paupertatem administrator fit bonorum temporalium sui Episcopatus, sicut fere Superior regularis etiam bona sui conventus administrat, neque illi, sed soli R. Pontifici subicitur. Idem dic de obedientiae voto, vi cuius non jam ordinis sui praelatis, sed soli omnium ordinum supremo praelato, R. Pontifici, obstrictus manet. — Neque solum substantialia vota vim suam retinent, sed etiam si quae accidentalia accesserunt.

2. Non eadem erat concurs opinio circa observantiam regularum, quae praeter vota normam vivendi in certo ordine constituunt: num scilicet in religioso, qui evaserit Episcopus, eandem obligandi vim retineant atque antea.

S. Alph^o n. 3 cum aliis visum erat, regulas, etsi in ordine sub culpa obligent, Episcopum non sub culpa, sed ex sola decentia obligare. Verum S. C. Epp. responso 6. Maji 1864 alteram sententiam elegit, atque obligationem quidem per se manere edixit, posse tamen ex causa peculiari Episcopum prudenter iudicium ferre, num regulae observatio cum dignitate et officio episcopali conveniat: quare gravis culpa, etiam si qua regula ut talis graviter obligat, raro sane committitur. V. Acta Sanctae Sedis vol. I. pag. 465.

§ 5.

De obligatione singulorum votorum.

Punctum I.

De voto religiosae paupertatis.

520 I. Votum religiosae paupertatis, quamquam non aufert necessario omne dominium neque omnem rerum temporalium usum potest auferre, tamen saltem usum rerum temporalium pretio aestimabilium a voluntate Superioris independentem illicitum reddit.

II. Illud est discrimen inter votum paupertatis simplex et solemne, ut communiter cum voto simplici non pugnet dominium radicale, pugnet vero cum solemnibus; attamen ex factis ecclesiasticis constat, neutram conditionem esse essentialem; quare essentielle discrimen poneadum est in obligatione usum rerum ad leges religiosae paupertatis componendi, prout illa *obligatio* aut *irrevocabilis et ex utraque parte firma*, aut *non ita firma* et irrevocabilis est.

III. Ut autem in usu rerum et dispositione circa illas paupertatis laesio absit, requiritur et sufficit legitima Superioris licentia, sive expressa, sive tacita, sive aliquando praesumpta.

IV. Contra paupertatem igitur est non tantum, animum veri proprietarii gerere, sed quoslibet actus exercere, qui dispositionem proprio Marte factam continent: quod si fit in materia gravi secundum aestimationem rei gravis in materia iustitiae, communiter gravis est laesio voti.

V. Votum non laeditur actibus internis, nisi eum actum externum pro objecto habeant, qui ex se voto paupertatis prohibeatur.

Explicatio singulorum. Nota ad I. 1. Paupertatis *usus* 521 versus esse potest, et reipsa est in diversis ordinibus. Quod autem ad *substantiam* religiosae paupertatis pertinet, tum ex omnium ordinum consuetudine, tum ex Ecclesiae lege colligitur. Unde saltem habes paupertatem sic intellectam, ut religioso non liceat de ulla re temporali pretio aestimabili suo arbitrio ita disponere, ut ejus usum independentem a Superioris voluntate habeat. V. Trid. sess. 25 cap. 2 *de ref. reg.*

2. Dominium radicale, seu directum tantum, paupertati religiosae non repugnare, ex constanti praxi praesertim hodierni juris habemus; et revera ex ipsa rei natura multo magis repugnat statui paupertatis usus et dispositio rerum arbitraria, quam solum directum rei dominium sine facultate ea libere utendi.

Neque repugnat paupertati religiosae, ipsas communitates seu monasteria possidere bona in communi: imo pro rerum adjunctis id evadere potest maxime conveniens, vel etiam necessarium. Quare Conc. Trid. jam suo tempore hoc possidendi jus approbavit atque extendit. Trid. l. c.: cf. S. Thom. II. II. q. 188 a. 7.

Nihilominus est strictior quaedam paupertatis species, quae etiam possessionem in communi aut excludit, aut certis limitibus circumscribit; quam ordines mendicantium observant. — Ampliora vide in jure canonico.

3. In princ. I. interdicti dixi a paupertate *usum independentem*. Gra- 522 vior quaestio est, quousque usus *abundans* et superfluus interdicatur. Nam aliquo sensu eum plane repugnare paupertati, videtur per se patere. Quomodo enim pauper est, qui omnibus rebus abundat? Verum qui arbitrio aliorum vivit et nutu, etsi aliquando laute excipiatur ab altero: propterea nondum desinit esse pauper, siquidem etiam penuria rerum contentus esse debeat, nec quidquam suo jure possit postulare. Cf. Suarez l. c. l. 8. cap. 5 n. 32 et 33, ubi de voto *privato* paupertatis loquitur, et ib. cap. 15 n. 3 et 4, ubi severius sentit de paupertate religiosa. Ex quibus tamen, quid cum S. Alph. et cum Salmant. etc. concludi liceat, v. infra ad IV. Insuper adnotari debet, qui sumptus facit in rebus inutilibus et illicitis: quamquam contra paupertatem delinquit, si res *in se spectatae* excedunt conditionem pauperis, eum contra iustitiam delinquere non constat, si Superioris licentia adfuerit, nisi forte haec ipsa licentia altioris Superioris declaratione *prorsus* nulla et invalida fuerit facta. V. S. Alph. n. 30. Nimirum illa licentia, licet quoad paupertatem sit invalida, quoad iustitiam tamen valida esse potest; nam gravis ratio est, cur ordo ejusque Superior (supremus) nolit expensum pretium repetere, sed jure illius repetendi possit et velit sese abdicare.

4. Materiam paupertatis dixi esse res temporali pretio aestimabiles. 523 Quare religiosus vi paupertatis non amittit jus honoris, famae etc., neque jus eligendi, praesentandi, conferendi beneficium regulare: v. Busenb. apud S. Alph. n. 14. — Similiter sacrae reliquiae solum ratione reliquiarii materia paupertatis sunt, dispositio de Missarum applicatione solum ratione stipendii forte intervenientis.

Communiter etiam *scripta* a materia paupertatis excluduntur, ita ut